

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ ȘI APTITUDINILE DE COMUNICARE ALE MANAGERILOR GRUPEI DE COPII

Diana Antoci, dr. conf. univ.

Catedra Psihopedagogie și Educația Preșcolară, UST

Stela Abreja, masteranda UST, Catedra PEP, UST

educator în IPET, nr. 2, mun. Orhei

Rezumat. Articolul dat reprezintă o cercetare teoretico-științifică a marilor abordări ale conceptelor de inteligență emoțională și aptitudini de comunicare la managerii grupei de copii, unde au fost enumerate și expuse elementele-cheie ale inteligenței emoționale, evidențiind dintre acestea - aptitudinile de comunicare. Lucrarea dată distinge importanța inteligenței emoționale în procesul de comunicare dintre subiecți și în exprimarea aptitudinilor de comunicare ale educatorilor, fără de care nu se poate realiza o comunicare eficientă atât la locul de muncă cât și în societate.

Abstract. This article represents a theoretical and scientific research of the great approaches of the concepts of emotional intelligence and communication capacity to the managers of the group of children, where the key elements of the emotional intelligence were listed and exposed, highlighting these - the communication capacity. This paper distinguishes the importance of emotional intelligence in the communication between subjects and in expressing the communication capacity of educators, without which it is impossible to achieve effective communication both at work and in society.

Potrivit schimbărilor care au loc în comunitatea prezentă, se evidențiază o nouă viziune asupra succesului profesional și în viața de zi cu zi a managerilor grupelor de copii (educatorilor) și nu numai, pe lângă inteligența mentală (generală, cognitivă și academică), sau IQ, care era considerată drept factor fundamental, care preîntâmpină reușita profesională, iar ulterior pe lângă abilitățile cognitive se conștientizează necesitatea deținerii la un nivel înalt și a **inteligenței emoționale sau IE**, care ar permite cadrelor didactice, deținerea profesionalismului la un nivel înalt, deoarece un factor de succes al managerilor grupelor de copii este cu siguranță inteligența emoțională care este considerată un predictor de încredere al succesului (ce se datorează în marea majoritate a cauzei, stăpânirii și manifestării emoțiilor, a sentimentelor, trăirilor interioare etc.) atât profesional cât și personal. A fi inteligent din perspectiva secolului XXI, nu înseamnă doar inteligență academică, ci inclusiv și deținerea la un nivel înalt a inteligenței emoționale și a aptitudinilor de comunicare - ce asigură dezvoltarea optimă a personalității, și integrarea în comunitate.

De felul cum exprimăm emoțiile, sentimentele depinde și comunicarea socială și umană, după cum afirmă J. Cosnier, în cartea *Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor* „Fără emoții nu există comunicare și fără comunicare nu există viață socială” [3, p.24]. Fiind extrem de importante, emoțiile asigură supraviețuirea, luarea deciziilor, stabilirea limitelor, comunicarea, chiar și atunci când trebuie să modelăm hotărârile și acțiunile, emoțiile și sentimentele contează în egală măsură, uneori mai mult decât gândurile, deoarece raționalul sau ceea ce măsoară inteligența (IQ), poate să nu mai aibă nici o importanță atunci când emoțiile și sentimentele (inteligența emoțională) îi ia locul [8,

p.10], fapt care îl concluzionează și D. Goleman în cartea „Inteligența emoțională în Leadership” [5, p.310-313].

După părerea psihologilor, abilitatea care asigură succesul în viața atât profesională, personală, cât și cea cotidiană este distinctă pe de o parte de inteligența academică (teoretică), iar pe de altă parte, constituie un fel de sensibilitate specific față de practică și relațiile interumane, definită ca o nouă formă a **inteligenței - inteligența emoțională** [7, p.139].

Termenul de *inteligență emoțională*, a fost propus pentru prima dată într-o teză de doctorat, de W. L. Payne în 1985, în S.U.A și, prin urmare, acest concept reprezenta *abilitate care implică o relaționare creativă cu starea de teamă, durere și oboseală pentru reușita în viață a individului* [7, p.139].

Studiile privind inteligența emoțională sunt recente, debutând în anii '90. Se atestă trei mari direcții în definirea și fundamentarea teoretică a conceptului de inteligență emoțională: una din acestea este reprezentată de psihologii J. D. Mayer și P. Salovey, R. Bar-On, D. Goleman etc.; ulterior se evidențiază epistemologia termenului de inteligență emoțională în lucrările cercetătorilor: W. L. Payne, S. Hain, J. Segal, S. J. Stein și H. E. Book etc.; a treia direcție este axată pe cercetările inteligenței emoționale de către psihologii din mediul științific rus: И. Н. Андреева, Г. Г. Гарскова, Ю. В. Давыдова, С. П. Деревянко, Д. В. Люсин, И. Н. Мещарякова, Е. М. Семенова, Г. В. Юсупова etc.

În Europa cercetări asupra termenului de inteligență emoțională se atestă în lucrările: M. Roco, S. Chițu, I. D. Fodor, L. E. Năstasă, M. Cojocar- Boroza, N. Silistraru, E. Rusu etc., fapt care denotă actualitatea problemei respective.

D. Goleman numește **inteligența emoțională** „cheia succesului în viață”, fapt prin care argumentează importanța și caracterul semnificativ al inteligenței emoționale pentru carieră și formarea aptitudinilor profesionale. Potrivit cercetătorului inteligența emoțională este „*capacitatea personală de identificare și gestionare eficientă a propriilor emoții în raport cu scopurile personale*”. *Finalitatea ei constă în atingerea scopurilor noastre, cu un minim de conflicte inter și intra-personale.* [11]

Inteligența emoțională oferă oportunitatea subiecților de: a avea o atitudine pozitivă atât față de el însuși, cât și față de alții; a stăpâni emoțiile puternice și stări de anxietate, stres; a face față gestionării emoțiilor, a autocontrolului; a dispune de abilitatea de a citi informații provenite prin canale verbale, nonverbale, paraverbale prin intermediul empatiei; a construi relații interpersonale; a influența și a comunica datorită competențelor sociale; a se integra în grupul de semeni (prieteni, familie, grup profesional) etc. Toate acestea țin în mare parte de nivelul inteligenței emoționale pe care îl dețin subiecții, în special, managerii grupei de copii.

Cercetătorul D. Goleman, propune un model al inteligenței emoționale care este constituit din competențe „Personale” și „Sociale” care se disting între competențe

personale și interpersonale, practice. În fiecare dintre aceste componente există o serie de aptitudini care sunt elementele-cheie ale inteligenței emoționale [12].

Tabelul.1 Modelul inteligenței emoționale (după Daniel Goleman (1995))

ELEMENTELE INTELIGENȚEI EMOȚIONALE	
COMPETENȚE PERSONALE	COMPETENȚE SOCIALE
Cum ne descurcăm singuri	Cum ne descurcăm în relațiile cu ceilalți
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Conștiința de sine <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sensibilizarea emoțională ➤ Auto-evaluare corectă ➤ Încredere în sine ✓ Autoreglarea <ul style="list-style-type: none"> ➤ Autocontrol ➤ Dorința de adevăr ➤ Conștiinciozitate ➤ Adaptabilitate ➤ Inovarea ✓ Motivație <ul style="list-style-type: none"> ➤ Unitate de realizare ➤ Dăruirea ➤ Inițiativă ➤ Optimism 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Empatia <ul style="list-style-type: none"> ➤ Înțelegerea altora ➤ Dezvoltarea altora ➤ Orientarea serviciului ➤ Diversitatea ➤ Conștiința politică ✓ Abilități sociale <ul style="list-style-type: none"> ➤ Influență ➤ Comunicarea ➤ Managementul conflictelor ➤ Conducerea ➤ Stabilirea de relații ➤ Colaborarea ➤ Cooperarea ➤ Capacitățile echipei

Latura cea mai importantă între aptitudinile din viață și competențele sociale ale individului este reprezentată de **aptitudinile de comunicare**.

Inteligența emoțională în combinație cu aptitudinile de comunicare sunt esențiale pentru începerea construirii relațiilor personale, profesionale, relațiilor dintre parteneri, colegi din cadrul instituțiilor. Potențialitatea de a înțelege și de a controla propriile emoții și sentimentele permite îmbunătățirea modului în care comunicăm cu ceilalți. Fără inteligență emoțională nu putem comunica eficient unul cu altul, deoarece ea înglobează toate elementele descrise mai sus care gestionează și stabilește relații pentru a atinge anumite obiective, folosind tact pedagogic, diplomație etc., pentru a rezolva unele probleme, situații survenite și a aplana conflicte. O comunicare eficientă în paralel cu inteligența emoțională permite: exprimarea corectă a gândurilor, nevoilor, sentimentelor, exercitarea influenței asupra celorlalți, ameliorarea procesului de ascultare, gestionarea conflictelor [9].

Fiecare profesie se referă într-o mare măsură la aptitudinea de relaționare - comunicare a specialistului contemporan, având nevoie de aptitudini pentru a construi și a menține contacte sociale, care se manifestă prin nevoia general-umană de a comunica; în cadrul relațiilor sociale moderne aceasta se identifică drept una de importanță primordială.

Un aspect esențial al comunicării constă în exprimarea de sine indiferent de situație și oferirea interlocutorului posibilității de a se manifesta adecvat așteptărilor, beneficiilor personale. Comunicarea oferă, pe lângă simplu schimb de informații între părți și interacțiunii în baza acestui schimb de mesaje, modificarea realităților trăite chiar până la reacții organice, acestea fiind și unul din scopurile influențării prin comunicare [1, p.9-13].

Comunicarea este definită de majoritatea specialiștilor, ca un *proces prin care un emițător transmite o informație receptorului prin intermediul unui canal, cu scopul de a produce asupra receptorului anumite efecte* [1, p.12], iar forma cea mai dezvoltată a comunicării presupune existența unui sistem de semne, la cel mai înalt nivel fiind limba [1, p.13], ca un proces care poate ajunge până în straturile inconștientului și chiar până la acele reacții organice care nu sunt controlate conștient: înroșirea, accelerarea bătăilor inimii, tensiunea musculară etc.

Termenul de comunicare cunoaște ample semnificații fiind studiat de cercetătorii americani: F. E. X. Dance, C. E. Larso, E. O. Wilson, C. Morris, W. Weaver etc.; pe teritoriul român acest termen este studiat de cercetătorii: I.Așevschi, L.Șoimu, A.Palii, A.Cosmovici, I.Jude etc.

Comunicarea pe lângă o generare, o transmitere și o recepționare a gândurilor, a mesajelor, ce ar reprezenta activitatea creierului, se interpretează și ca o activitate a psihicului, fiindu-i proprii emoțiile și sentimentele, deoarece persoana este o ființă care trăiește în societate, plămădită din rațiune și emoție. Comunicarea pur rațională sau pur emoțională nu există decât în cazuri foarte rare [6, p.112]. În actul comunicării al cadrelor didactice este importantă dozarea echilibrată a raționalului și emoționalului cerută de circumstanțe concrete. În orice situație de comunicare, un loc important îl au aptitudinile de comunicare și manifestarea acestora prin intermediul inteligenței emoționale.

Un rol important în procesul de comunicare îl are inteligența emoțională și anume empatia, ce duce la obținerea râvnitului succes [2, p.8], deoarece vorbitorul (cadrul didactic) trebuie să fie prietenos, amabil, oricât de supărat ar fi, individul are misiunea de a-și stăpâni emoțiile și calmul, iar cel mai bun mod de a fi curtenitor este modul de a te pune în locul celeilalte persoane, astfel schimbul de locuri contribuie la dezvoltarea empatiei [2, p.43]. Empatia este definită de mai mulți savanți ca *un proces de comunicare neverbală, realizată implicit*, un proces interactiv și activ, fiind format și rafinat prin intermediul comunicării.

În procesul comunicării dintre educator și copil are loc modelarea sau construcția personalității preșcolarului. P. Popescu-Neveanu, propune ideea că „aptitudinea didactică generală se înscrie în acest sistem de comunicativitate, care dispune de opt factori aptitudinali comunicativi: comunicarea sugestivă, vorbirea expresivă, gestică adecvată, demonstrativitatea în comunicare, expunerea semnificativă și inteligibilă, adecvarea la tempoul mediu, capacitatea de a incita la dialog, expunere impresionantă și totodată lucidă”, astfel, comunicativitatea este o dimensiune centrală și integrativă a personalității managerului grupei de copii [4, p. 84].

Aptitudinile de comunicare reprezintă aptitudinea principală pentru viață și un factor esențial în management, atunci când reușim să deținem această aptitudine la un nivel înalt, reușim în toate, reușim să stabilim relații de prietenie la locul de muncă, să câștigăm respectul, încrederea în sine etc. Un factor important care permite o comunicare eficientă a managerilor grupei de copii este inteligența emoțională, care permite exprimarea corectă a gândurilor, atât pe cale verbală, nonverbală, cât și cea paraverbală, fără a perturba manifestarea emoțiilor în expunerea sinelui (Eul-ui personal).

Concluzionând cele descrise mai sus, constatăm, că inteligența emoțională joacă un rol important, având o amplă atribuție în manifestarea aptitudinilor de comunicare la managerii grupelor de copii în diferite situații existențiale, iar cei care pot crea, gestiona și comunica o viziune stăpânesc o adevărată carismă la locul de muncă și se integrează în societate.

O comunicare eficientă în cadrul unor discuții, convorbiri se bazează pe transmiterea mesajului dorit prin auzirea și înțelegerea celorlalți.

Aptitudinile de comunicare sunt esențiale în activitatea cadrelor didactice, managerilor în prezent, fiind un subiect de interes sporit în secolul XXI, iar o modalitate eficientă de îmbunătățire a aptitudinilor de comunicare este de a consolida inteligența emoțională. Neavând bine dezvoltată inteligența emoțională, cadrele didactice pot adesea reacționa la situații survenite în mod diferit (fără să-și controleze răspunsurile verbale, tonul, mimica, limbajul corporal necorespunzător etc.), punând în pericol procesul de comunicare și relațiile atât la locul de muncă, cât și în familie, comparativ cu cei care dispun de un grad înalt al inteligenței emoționale și în cadrul comunicării pot gestiona emoțiile, sunt bine pregătiți pentru a comunica și a răspunde cerințelor societății contemporane. Inteligența emoțională permite să fim auziți cu mai multă precizie, să inspirăm și să motivăm pe alții, mărinind prin aceasta prezența globală.

Bibliografie

1. Așevschi I. Psihologia comunicării. Chișinău: Editura Pontos, 2012. 135 p.
2. Caruso R. D., Salovey P., Inteligența emoțională - Cum să dezvolți și să folosești principiile esențiale ale conducerii cu ajutorul inteligenței emoționale. București: Editura Iulian Enache- BusinessTech International, 2004. 381 p.
3. Cosier J. Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor. Iași: Polirom, 2007. 200p.
4. Dragu A. Structura personalității profesorului. București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A., 1996. 285 p.
5. Goleman D. Inteligența emoțională în Leadership. București: Editura Curtea Veche Publishing, 2007. 317 p.
6. Paliu A. Cultura comunicării. Chișinău: Editura Epigraf, 2008. 280 p.
7. Roco M. Creativitatea și inteligența emoțională. Iași: Editura Polirom, 2001. 139 p.

8. Rusu E. Formarea inteligenței emoționale a studenților pedagogi. Chișinău: S.n. Tipografia Garomont-Studio, 2015. 218 p.
9. <https://www.abudiconsulting.com/emotional-intelligence-and-effective-communication-skills/> (vizitat 25.08,2018)
10. <https://franchetti.com/emotional-intelligence-impact-communication-workplace/> (vizitat 23.08.2018)
11. <http://opinforeview.blogspot.com/2007/08/inteligenta-emotionala-istoric.html> (vizitat 02.07.2018)
12. <https://www.skillsyouneed.com/general/emotional-intelligence.html> (vizitat 15.08.2018)

RELAȚIA DINTRE GÂNDIRE ȘI ATENȚIE LA COPIII DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Diana Antoci, dr. conf. univ.

Catedra Psihopedagogie și Educația Preșcolară, UST

Maria Bulicanu, masteranda UST, Catedra PEP, UST

psiholog s. Boldurești, r. Nisporeni

Rezumat. Prezentul articol relatează cercetarea referitor la relația dintre gândire și atenție la copii de vârstă preșcolară. Analizând literaturi în domeniul psihopedagogic referitor la problema cercetării s-a lansat ipoteza precum că gândirea se află în strânsă legătură cu atenția la copiii preșcolari. În figuri am relatat repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare și coeficienții de corelație dintre gândire și atenție. În concluzie am determinat că gândirea cu atenția corelează pozitiv semnificativ la copiii de vârstă preșcolară.

Abstract. This article discusses the reference research on the relationship between thinking and attention in pre-school children. Analyzing literature in the field of psycho-pedagogy related to the research problem, the assumption was made that thinking is closely related to the attention of pre-school children. In the figures we have described the distribution of children by level of development and the correlation coefficients between thought and attention. In conclusion, we have determined that attention thinking positively correlates significantly with pre-school children.

Știința a cunoscut numeroase investigații referitor la relația dintre gândire și atenție. În asociere cu problemele de concentrare a atenției apare încetinirea gândirii și a mișcărilor, uitatul și problema de raționament. În formele ei superioare, atenția se învață se perfecționează și devine eficientă implementând mai ales rolul voinței și a gândirii. Deși rolul gândirii în procesul cunoașterii este extrem de mare, în definirea și caracterizarea ei ne lovim de o serie de dificultăți. Chiar dacă natura acesteia este diversă ele au întârziat în elaborarea unei viziuni unitare asupra psihologiei gândirii [apud. 7].

Principala caracteristică a gândirii preșcolarului este intuitivitatea, a cărei esență rezidă în faptul că el poate gândi ceea ce percepe, dar gândirea lui nu merge mai departe de